

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๕๖

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” การที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ บัญญัติว่า “ในกรณีผู้ที่กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย” เป็นการบัญญัติให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยกับการกระทำของนิติบุคคลนั้น เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่เป็นผลให้หลักการพิสูจน์ไปยังกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น แม้ข้อสันนิษฐานดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาดก็ตาม แต่ตามหลักกฎหมายทั่วไปทางอาญามีเจตนารมณ์ที่จะรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา จึงต้องมีข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นไม่มีความผิด อันสอดคล้องกับหลักปฎิญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ทำให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ในคดีอาญาโจทก์

มีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบแห่งความผิด ศาลจึงจะลงโทษจำเลยได้ โดยจำเลยอาจนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนหรือไม่ก็ได้ การที่ให้จำเลยต้องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองเพื่อให้พ้นผิด นับว่าเป็นผลร้ายแก่จำเลย วิธีการเช่นนี้ขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไปทางอาญาดังกล่าว ทำให้โจทก์มีภาระการพิสูจน์แต่เพียงว่าจำเลยเป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลที่กระทำความผิดเท่านั้น ซึ่งแทบไม่มีข้อโต้แย้งในข้อเท็จจริงดังกล่าวเนื่องจากการจดทะเบียนไว้ต่อทางการแล้ว แทนที่โจทก์จะต้องนำสืบพิสูจน์ด้วยว่าจำเลยคนใดมีส่วนร่วมกระทำความผิดอย่างไร ซึ่งไม่น่าจะมีความยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานแต่อย่างใด การบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวย่อมขัดต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญด้วย เพราะในการถูกดำเนินคดีอาญา อย่างน้อยก็ต้องหาหลักทรัพย์มาประกันตัวทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นพิจารณา และยังต้องหาทนายความมาช่วยแก้ต่างเพื่อให้พ้นจากข้อสันนิษฐานตามกฎหมายซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกไม่น้อย และทำให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการดำเนินคดีแก่บุคคลเหล่านี้ในแบบเหมาหมด คือสอบสวนเพียงให้ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลซึ่งกระทำความผิดเท่านั้น แล้วฟ้องต่อศาลทั้งหมดปล่อยให้จำเลยไปหาพยานหลักฐานมานำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายเพื่อให้พ้นผิด หากหาพยานหลักฐานไม่ได้ก็ต้องรับโทษ การที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ บัญญัติให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคล เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยการกระทำของนิติบุคคลนั้น จึงเป็นการสันนิษฐานไว้แต่แรกแล้วว่ากรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลได้กระทำความผิดร่วมกับนิติบุคคลนั้นด้วย การผลักภาระการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญาไปให้จำเลย ในลักษณะเช่นนี้ นอกจากจะเป็นการขัดต่อหลักกฎหมายทั่วไปทางอาญาดังกล่าวแล้ว ยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดอีกด้วย และเมื่อได้วินิจฉัยตั้งข้างต้นแล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาว่ากฎหมายมาตรานี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่นด้วยหรือไม่ เพราะไม่ทำให้ผลเปลี่ยนแปลง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ